

בס"ד. ש"פ קדושים, מבה"ח אייר, ה'תשי"ז

(הנחה בלתי מוגה)

כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאותי, וצריך להבין מה שהכתוב מדמה הגאולה העתידה לגאולת מצרים, הרי הגאולה העתידה תהי' למעלה הרבה יותר מאשר גאולת מצרים, וכמ"ש בפסוק זה גופא שהגילוי דגאולה העתידה יהי' באופן של נפלאות לגבי יצי"מ⁶, ובפרט עפמ"ש בילקוט ע"פ זה⁷, נסים וגבורות שאני עתיד לעשות עם הבנים לא הראיתי להאבות, דכתיב אראנו נפלאות, וכה"א לעושה נפלאות גדולות לבדו, וא"כ איך מדמה הכתוב הגאולה העתידה לגאולת מצרים. ועוד צריך להבין מ"ש בזהר⁸, ומביאו כ"ק מו"ח אדמו"ר בהמאמר דפסח⁹, דיוק הלשון כימי לשון רבים, כיום מבעי לי, דהא בחד זמנא נפקו, שמזה מובן שגם הגאולה העתידה (שעלי) נאמר כימי גו' אראנו נפלאות) תהי' באופן כזה, ולכאורה יוקשה, שהרי נתבאר לעיל שהמעלה דמשיח היא להיותו בחי' יחידה הכללית, וענינו הוא שיגלה את בחי' היחידה שבנפש בכל ישראל, והרי ענין היחידה הוא היפך ענין הרבים, וא"כ מהו אומרו כימי גו' אראנו נפלאות, ימי דייקא, לשון רבים.

(ב) **ויובן** בהקדם משנת"לי כללות הענין שהגאולה העתידה תהי' דומה לגאולת מצרים, דכשם שבגאולת מצרים הי' קריעת ים סוף, והיינו לפי שהי' בקיעת הפרסא למעלה, ומזה נמשך גם למטה קריעת ים סוף, הנה כמו"כ יהי' גם לעתיד בקיעת הפרסא, כמ"ש¹⁰ והניף ידו על הנהר. אלא שביציאת מצרים היתה בקיעת הפרסא התחתונה, ולעתיד תהי' בקיעת הפרסא היותר עליונה. וכמשנ"ת שקריעת ים סוף הו"ע בקיעת המלכות, ובקיעת הנהר דלעתיד הו"ע בקיעת העלם הבינה. דהנה, המלכות היא ממוצע בין אצילות לבי"ע, וכשם שבכל ממוצע יש ב' מדריגות, כמו"כ יש גם בהממוצע דמלכות ב' מדריגות, פנימיות המלכות

(1) מיכה ז, טו.
 (2) ראה אוה"ת נ"ך (ח"א) עה"פ (ע' תפז). ע' 159.
 (3) יל"ש מיכה רמז תקנט.
 (4) תהלים קלו, ד.
 (5) ח"ג קעו, א.
 (6) ד"ה כימי צאתך תש"ח (סה"מ תש"ח).
 (7) ד"ה הנה ישכיל עבדי (לעיל ע' 272 ואילך).
 (8) ישעי' יא, טו.

הנקראת בשם ים, וחיצוניות המלכות הנקראת בשם ארץ. דבחי' פנימיות המלכות כונסת ואוספת בתוכה כל האורות דאצילות שהם בבחי' בל"ג, ומעלמת ומסתרת עליהם שלא יתגלו לחוץ, ועי"ז נעשית חיצוניות המלכות מקור ושרש לנבראים. וזהו"ע העלם הפרסא שבבחי' מלכות. וכן הוא למעלה יותר בכל בחי' ממוצע, שהפנימיות שבה ממוצע ענינה להעלים על האורות שלמעלה שלא יתגלו לחוץ, ועי"ז נעשית חיצוניות הממוצע מקור להשפיע למה שלמטה ממנה. וזהו ענין קריעת ים סוף, כמ"ש הפך ים ליבשה, שנעשה החיבור דאצי' וכי"ע בב' אופנים, בדרך העלאה ובדרך המשכה, כשיטת הזהר"ם¹⁰ ושיטת האריז"ל¹¹. אלא שקי"ס היתה הבקיעה היותר תחתונה, ולעתיד תהי' בקיעת הנהר שהו"ע בקיעת הפרסא היותר עליונה, ועי"ז יהי' החיבור דמעלה ומטה, בדרך העלאה ובדרך המשכה.

ג) והענין הוא, דהנה בכללות יש ג' מיני פרסאות¹². ועד"מ באדם למטה שיש בו ג' מיני פרסאות. פרסא הא' היא בחי' המיצר שבחזה הלב המפסיק בין המדות לקול הדיבור (וכמו"כ יש בגוף הגשמי של האדם חצר הכבוד המפסיק בין אברי הנשימה לאברי העיכול והמעשה). ופרסא הב' היא מיצר הגרון המפסיק בין המוחין להמדות. ופרסא הג' היא בחי' קרומא דחפיא על מוחא¹³, המפסיק בין למעלה מהמוחין להמוחין, היינו בין למעלה מהשכל להשכל.

וביאור הענין בפרטיות יותר, הנה ענין הפסק הפרסא שבין המדות לדיבור הוא, שכאשר המדות הם בתקפם אזי אינו יכול לדבר כלל, לפי שהמדות כפי שהם בתקפם אינם יכולים להתגלות כלל בהדיבור, וכאשר ידבר, אזי יהי' הדיבור מבוטל. ויתירה מזה, שלא זו בלבד שבהדיבור מתגלים המדות כפי שהם בחלישות דוקא, אבל לא עצם המדות כפי שהם בתקפם, הנה עוד זאת רואים אנו, שלפעמים הדיבור מן השפה ולחוץ, כמ"ש¹⁴ בפיו ובשפתיו כבדוני ולכו רחק ממני. וכתוב¹⁵ ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו, שבדיבור כזה אין גילוי המדות כלל. והיינו, דהגם שבהכרח שכל דיבור יהי' לו

(13) ראה עץ חיים שער יג (שער א"א) פ"ג. פ"ו.

(14) ישעי' כט, יג.

(15) תהלים עח, לר"ז.

(9) תהלים סו, ו.

(10) ח"ב מח, ב.

(11) פע"ח שער חג המצות פ"ו. שער

הכוונות ענין ספירת העומר דרוש יב.

(12) ראה שער האמונה פס"ה ואילך.

איזה שרש וסיבה בהמדות, דכאשר הוא עומד בתנועה של אהבה וחסד אזי מדבר דברי אהבה, ועד"ז בשאר המדות, מ"מ, יש מציאות של דיבור שהוא מן השפה ולחוץ, שכל זה הוא מצד העלם הפרסא המפסקת בין המדות להדיבור. ועד"ז יובן למעלה, שיש פרסא המפסקת בין המדות והמלכות, שע"ז נעשה בספירת המלכות העלם והסתר, שלא זו בלבד שאינו מאיר בה גילוי אלקות שמצד הג' ראשונות, אלא עוד זאת, שמצד העלם הפרסא אינו מאיר בה גם הגילוי אלקות שמצד הו' תחתונות, ומצד זה נעשה בכי"ע העלם והסתר לגמרי. ועל זה הי' ענין קריעת ים סוף, שהוא בקיעת הפרסא שבין ז"א ומלכות, שהמדות דז"א יהיו מאירים במלכות, וע"ז נעשה החיבור דאצילות וכי"ע בב' האופנים, בדרך העלאה ובדרך המשכה, שזהו מ"ש¹⁶ ששם עלו שבטים שבטי י"ה עדות לישראל, היינו, שבחי' י"ב בקר שבכי"ע מתעלים באצילות, וכמו"כ ישנו ענין המשכה מאצילות לכי"ע, כמ"ש¹⁷ ויבואו בני ישראל בתוך הים ביבשה, שהנשמות דאצילות כמו שהם בתוך הים באצילות, יורדות ליבשה לכי"ע. ועד"ז יש גם למטה באדם החיבור דמדות ודיבור בב' האופנים, בדרך העלאה ובדרך המשכה. ישנו אופן החיבור בדרך המשכה מלמעלה למטה שהמדות נמשכות בהדיבור, כמאמר¹⁸ דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, דפירוש דברים היוצאים מן הלב הוא שהדיבור נמשך מן הלב עצמו, והיינו שהמדות כמו שהם בהלב כך הם מאירים בקול הדיבור. וישנו אופן החיבור דמדות ודיבור בדרך העלאה מלמטה למעלה, שזהו כמו צלותא בחשאי¹⁹, דאף שהוא מדבר באותיות הדיבור, מ"מ, אין זה עולה בשם דיבור כלל, לפי שהאותיות הם עולות ונכללות בהמדות.

ד) **ועד"ז** יובן ג"כ ענין הפרסא שבין המוחין והמדות. דהנה, כל שכל מכריח שיהי' ממנו מדות, ומ"מ אנו רואים שלפעמים הנה גם כאשר מתבונן בשכלו בגדולת הוי', מ"מ, אין זה נמשך להלב שיבוא לידי ואהבת את הוי' אלקיך²⁰, ועד"ז בנוגע ליראת השם. והטעם לזה הוא לפי שישנו מיצר הגרון, שיש בו ג' שרי פרעה, וושט קנה וורידין²¹, וכללות הענין בזה, שהוא משוקע בתאות עוה"ז, אם בענין הוושט, אם

19) זח"א רי, א.

20) ואתחנן ו, ה.

21) ראה ל"ת להארז"ל פ' וישב.

16) שם קכב, ד.

17) בשלח יד, כב.

18) ספר הישר לר"ת שער יג. הובא

בשל"ה טט, א.

בענין הקנה, אם בענין הוורידין, כמבואר פרטי ענינם בתו"א²², ומצד מיצר הגרון, הנה גם כאשר מתבונן בשכלו, מ"מ, אין נעשים מזה מדות שבלב. ויתירה מזה, שגם כאשר מתעוררים מדות שבלב ע"י ההתבוננות, מ"מ, הנה גם אז הרי אינו מאיר בלב אור השכל כמו שהוא במוח. והיינו, שמצד השכל שהוא בהתרחבות, היו גם המדות צריכים להיות במרחב יותר, אך מצד מיצר הגרון, הנה גם כשנתעורר באהבה, הרי לא זו בלבד שאין זה בחי' האהבה דבכל מאדך, וגם לא האהבה דבחי' בכל נפשך, אלא שאינה אפילו האהבה דבחי' בכל לבבך²⁰, וכל האהבה היא רק בהנוגע לפועל בלבד, ועד שהמדות אינם נקראים בשם מדות שכליים, כי אם בשם מדות טבעיים בלבד. ובכללות היינו שאור השכל כמו שהוא במוח אינו מאיר בלב, אלא משתנה ובא ממהות למהות, שזהו מפעולת מיצר הגרון, ועד שלפעמים פועל ההעלם דמיצר הגרון שלא תהי' התעוררות המדות כלל.

ועל זה הוא הענין דבקיעת הנהר לע"ל, כמ"ש והניף ידו על הנהר, שהוא בקיעת העלם הפרסא שבין המוחין והמדות. ובכלל זה הוא גם בקיעת הפרסא דקרומא דחפיא על מוחא, שהוא ההפסק שבין המוחין ולמעלה מן המוחין. דהנה נת"ל²¹ (ומבואר בכ"מ בארוכה) דנהר הוא בחי' בינה, כמ"ש²³ ונהר יוצא מעדן, עדן הוא בחי' חכמה, ונהר היוצא מעדן הוא בחי' בינה. וזהו והניף ידו על הנהר, שהו"ע בקיעת הפרסא דבינה, היינו העלם הקרומא דחפיא על מוחא, שעיי"ז מאיר האור גם בהמדות, וגם במלכות ובעולמות בי"ע, כיון שזהו כבר לאחרי קי"ס. והענין בזה, שכאשר האור הוא למעלה מהבינה, אזי הוא מאיר גם בהמדות, והיינו לפי שההעלם דמיצר הגרון יכול להעלים רק על החיצוניות דבינה, אבל לא על פנימיות בינה, דפנימיות בינה (היינו האור שלמעלה מהמוחין שמאיר ע"י בקיעת הקרומא דחפיא על מוחא) מאיר בפנימיות המדות, ופנימיות המדות הוא כמהות המוחין. ויובן זה (שכל העלם מיצר הגרון הוא רק על חיצוניות בינה) עד"מ שכאשר האדם אינו יכול להשיג את השכל כמו שהוא, כי אם ע"י כמה לבושים ומשלים, כמ"ש²⁴ וידבר שלשת אלפים משל, הנה גם כפי שהשכל הוא בהמוחין הרי הוא מצומצם אצלו ביותר. וכאשר השכל הוא מצומצם, אזי מצד

22) מלכיס"א ה, יב. וראה תו"א מקץ מב, ג ואילך. ובכ"מ.

22) נח, ב, קב, ג.
23) בראשית ב, י.

מיצר הגרון הנה כאשר נמשך בהמדות הרי הוא יותר בצמצום, ועד שכאשר נמשך במעשה בפועל הרי הוא עוד יותר בצמצום, שאין לו שום חיות בקיום המצות, והוא רק מצות אנשים מלומדה²⁵ בלבד. וכל זה הוא לפי שגם השכל בהיותו בהמוחין הוא מצומצם. אמנם, בבקיעת הקרומא דחפיא על מוחא, אזי אין מקום לההעלם דמיצר הגרון, ובמילא מתעלות המדות בבחי' המוחין, בפנימיות המוחין, ולמעלה יותר, שהם מתעלות להמדות כפי שהם ברצון, וכפי שהם בתענוג, שכל זה הוא בחי' אריך, ולמעלה יותר, שהם מתעלות להמדות כמו שהם בבחי' עתיק ופנימיות עתיק, היינו לפנימיות עתיק כמו שהוא במקומו, שהוא למעלה מפנימיות עתיק כמו שנמצא בפנימיות אבא²⁶, שהו"ע עצמות ומהות א"ס ב"ה.

(ה) **וזהו** כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, דכללות הענין שהכתוב מדמה הגאולה העתידה ליציאת מצרים הוא לפי שבשניהם ישנו הענין דבקיעת הפרסא. אמנם בהגאולה העתידה יהיו נפלאות, לפי שתהי' גם בקיעת הפרסא היותר עליונה, וזהו"ע נפלאות, שיתגלו נו"ן פלאות²⁷, ולא רק בחי' נו"ן פלאות כמו שהם בספירת המלכות, אלא כמו שהם בבינה, שהו"ע נו"ן שערי בינה, וגם שער הנו"ן שענינו הוא לחבר ולייחד את האין דחכמה עם ההשגה דבינה, והיינו, שמצד בקיעת הקרומא דחפיא על מוחא מתייחדת ההשגה דבינה עם האין דחכמה, ולמעלה יותר בבחי' אריך, ולמעלה יותר בבחי' עתיק ופנימיות עתיק. וזהו שהכתוב מדמה הגאולה העתידה לגאולת מצרים, לפי שבשניהם נמשך האור שלמעלה מהשתלשלות, והיינו, שכאשר ישנה הפרסא המפסקת, אזי נמשך רק האור כמו שהוא בהשתלשלות, אבל בבקיעת הפרסא נמשך האור שלמעלה מהשתלשלות. וזהו שאמרו רז"ל²⁸ בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל, ואיתא בזהר²⁹ דניסן הוא הזמן דחסד, ופירש כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁰ דענין החסד הוא גילוי האור בדרך אתעדל"ע מלמעלה למטה, שזהו שבניסן כתיב³¹ דודי לי ואני לו. ובאופן כזה היתה הגאולה בפסח, וזהו גם מה שבפסח שערי טל נפתחים³², וטל

(25) ישע"י כט, יג.

(26) ראה המשך תרס"ו ע' צה ואילך.

(29) ח"ב קפו, א. שם נא, ב. — ראה בארוכה הערה בסה"מ שבהערה הבאה.

סה"מ תרצ"ו ע' 9.

(27) זח"א רסא, ב (בהשמטות). הובא

באוה"ת שבהערה 2.

(30) ד"ה החודש ה'ש"ת (סה"מ ה'ש"ת ע' 28).

(28) ר"ה יא, א. שמו"ר פט"ו, יא. —

(31) שה"ש ב, טז.

(32) ראה פרד"א פל"ב.

נתבאר בארוכה בד"ה החודש שנה זו (לעיל

לא מיעצר³³. וכמו"כ בהגאולה דלעתיד כתיב³⁴ ברחמים גדולים אקבצך, וכתיב³⁵ אהי' כטל לישראל, שיהי' ג"כ הגילוי דחסד בדרך אתעדל"ע שלמעלה למטה. וכל זה הוא מצד בקיעת הפרסא, שע"ז נמשך האור שלמעלה מהשתלשלות.

ו) והענין הוא³⁶, דהנה איתא במדרש³⁷ עה"פ דודי לי ואני לו, הוא לי לאב ואני לו לבן. הוא לי לאב, שנאמר כי אתה אבינו³⁸, כי הייתי לישראל לאב³⁹, ואני לו לבן, בני בכורי ישראל⁴⁰, בנים אתם להוי' אלקיכם⁴¹. הוא לי לרועה, רועה ישראל האזינה נוהג כצאן יוסף⁴², ואני לו לצאן, שנאמר⁴³ ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. וצריך להבין מהו הדמיון דאב ובן לצאן ורועה, שאינו בערך החביבות בין צאן ורועה לאב ובן, שהרי אב ובן שייכים זה לזה, שהבן נמשך מטיפת מוח האב שבה מלוכש מעצמיות ומהות החכמה שבמוח האב, שלכן אמרו⁴⁴ ברא כרעא דאבוה, ובפרט למעלה, כמבואר בלקו"ת⁴⁵ שנש"י שרשן ומקורן מעצמיות ופנימיות חכמה עילאה ממש, ולמעלה יותר, היינו ממהותו ועצמותו. משא"כ רועה וצאן, אין ביניהם חיבור ושייכות כלל. וא"כ אינו מובן שהכתוב מתחיל בענין אב ובן ואח"כ מסיים בענין רועה וצאן.

ויובן בהקדים תחלה סיום דברי המדרש שם, לכשיהי' לי דבר לא תבעתי אלא מידו, שנאמר⁴⁶ ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בניי מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים גו' וישמע אלקים וגו', וכשיהי' לו דבר לא תבע אלא ממני, שנאמר⁴⁷ דברו אל כל עדת ישראל לאמר גו' ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית. וצריך להבין, דבשלמא כשיהי' לי דבר לא תבעתי אלא מידו, הרי זה מובן בפשיטות, דכיון שנבראים הם חסרים, ובפרט כשהם במיצר, כמ"ש ויאנחו גו', אזי לא תבעתי אלא מידו, שישלים להם את חסרונם.

33) תענית ג, א.	40) שמות ד, כב"כד.
34) ישעי' נד, ז.	41) ראה יד, א.
35) הושע יד, ו.	42) תהלים פ, ב.
36) בכל הבא לקמן — ראה ד"ה דודי לי	43) יחזקאל לד, לא.
תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' קצו ואילך) (בהוצאת	44) יונת אלם רפ"ב. וראה לקו"ש חט"ז
תש"ס — ע' רכב ואילך)). ד"ה הנ"ל תשכ"ז	ע' 53 הערה 52. וש"נ.
(סה"מ תשכ"ז ע' קפט ואילך).	45) שה"ש יט, ב.
37) שהש"ר עה"פ.	46) שמות ב, כג.
38) ישעי' סג, טז.	47) בא יב, ג.
39) ירמי' לא, ט.	

אבל מה שאומר לכשיהי' לו דבר לא תבע אלא ממני, אינו מובן, שהרי למעלה הוא תכלית השלימות, כמאמר⁴⁸ אנת הוא שלימו דכולהו, וא"כ איך שייך למעלה הענין דתבעתי מידו. ועוד צריך להבין מה שמביא ראי' מהכתוב דברו אל כל עדת ישראל גו' ויקחו להם איש גו', הרי אפשר להוכיח ענין זה מכל המצוות, שכל המצוות נצטוו לבנ"י דוקא, כמ"ש⁴⁹ מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל, משא"כ אוה"ע שאליהם נאמר⁵⁰ ומשפטים בל ידעום, ולמה הראי' היא מהפסוק ויקחו להם איש גו' דוקא.

ז) והענין הוא, דהנה איתא בילקוט עה"פ ויקחו להם איש גו', איש זה הקב"ה, שנאמר⁵¹ הוי' איש מלחמה. וצריך להבין, הלא לפעמים כתיב כי אל אנכי ולא איש⁵², לא איש אל⁵³, ומהו אומרו איש זה הקב"ה שנאמר הוי' איש מלחמה. אך הענין הוא, דבחי' אל אנכי ולא איש היינו כפי שבחי' איש הוא בהעלם, שאז אינו בבחי' ציור אדם, ומ"ש הוי' איש מלחמה היינו כפי שבחי' איש הוא בגילוי, ובא בציור אדם. וזהו ההפרש בין זמן הגלות לזמן הגאולה⁵⁴, דזמן הגלות נקרא בשם עיבור, לפי שהוא בהעלם, וזמן הגאולה נקרא בשם לידה, לפי שהוא בגילוי, הנה בזמן הגלות נאמר אל אנכי ולא איש, כמאמר⁵⁵ קוב"ה סליק לעילא ולעילא, שהר"ע הסילוק דבחי' איש כו', והסיבה לזה היא מפני העדר העבודה למטה, שעיי"ז נעשה כמים⁵⁶ הפנים אל הפנים גו'.

ויובן בהקדם שכללות ענין העבודה הוא כמ"ש⁵⁷ שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד, דפי' אחד הוא שהחי"ת מורה על ז' רקיעים וארץ, והד' מורה על ד' רוחות העולם, שהם בטלים להא' א"ס אלופו של עולם⁵⁸, שזהו ההפרש בין אחד ליחיד⁵⁹, שיחיד הוא למעלה מהעולמות לגמרי, משא"כ אחד היינו שאף שהעולמות הם במציאותם מ"מ הם בטלים לאלקות, וכידוע שהלשון אחד נופל גם על אחד המנוי,

(55) ראה זהר ח"א רי, א. ח"ג כ, ב. עה,

א.

(56) ע"פ משלי כז, יט.

(57) ואתחנן ו, ד.

(58) סמ"ק הובא בב"י או"ח סימן סא.

שור"ע ודאדה"ז או"ח שם סעיף ו'. לקו"ת

תוריע כג, ג. וראה ברכות יג, ב.

(59) ראה תו"א וראו שם, ב. ובכ"מ.

(48) תקו"ז בהקדמה (יז, ריש ע"ב).

(49) תהלים קמז, יט.

(50) שם, כ.

(51) בשלח טו, ג.

(52) הושע יא, ט.

(53) בלק כג, יח.

(54) תו"א וראה נה, א ואילך.

וכמו יום אחד יום שני, משא"כ הלשון יחיד הרי זה כמ"ש⁶⁰ את בנך את יחידיך, שאין שני לו. וזהו ענין העבודה שמע ישראל גו' הוי' אחד, שגם כאשר ישנה מציאות העולמות כמרומז בחי"ת ודלי"ת, מ"מ הם בטלים להא', להוי' אחד. אמנם, כאשר העבודה היא בבחי' יחיד שלמעלה מהעולמות לגמרי, אבל בהיותו בעולם מפריד הוא את החי"ת והדלי"ת מהאל"ף, והיינו, שמעלה את האלקות למעלה מהעולמות, אבל את העולמות עצמם הוא מפריד, הנה עי"ז נעשה כמים הפנים אל הפנים, דקוב"ה סליק לעילא ולעילא, כמ"ש⁶¹ רחל מבכה על בני' כי איננו, דלא כתיב כי אינם, אלא כי איננו דייקא. ומצד ההעלם למעלה, נעשה העלם גם למטה, שלא ניכר המעלה דישראל, שזהו"ע הגלות. ובכדי שתהי' הגאולה, הנה תחלת העבודה הוא ויקחו להם איש, היינו, שמבחי' אל אנכי ולא איש צריך להמשיך בבחי' איש דוקא. וענין זה נעשה ע"י העבודה דאחד דוקא, שע"ז עושים בנין כל הספירות שיהי' מתלבש בבחי' ציור אדם, והיינו ע"י העבודה דרמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת, שהם רמ"ח אברים ושס"ה גידים שלמעלה⁶², שע"ז נעשה ההתלבשות בבחי' ציור אדם, ומאיר למטה, ועי"ז נעשה ענין הגאולה.

אמנם בכדי לפעול העבודה דויקחו להם איש, הנה עז"נ הוי' איש מלחמה, והיינו, שעל זה צריך למלחמה. דהנה, כאשר ישראל רוצים להמשיך מבחי' אל אנכי ולא איש, כפי שקוב"ה סליק לעילא ולעילא, שמשם יומשך בבחי' איש בגילוי, ע"י העבודה דתומ"צ, אזי ישנו הקטרוג של מדת הדין המקטרגת ואומרת וואָס פאַר אַ שייכות האָט ער צו אלקות, שהאלקות כפי שסליק לעילא, יוכל הוא להמשיך למטה, והרי הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז⁶³, וא"כ איך ביכלתו להתקשר באלקות ע"י התומ"צ (שזהו"ע המצוה מלשון צוותא⁶⁴). והיינו, דבשלמא בזמן הגאולה, כאשר ישנו כבר ענין ההתלבשות בבחי' ציור אדם, אזי אין מדת הדין מקטרגת כ"כ, אבל בזמן הגלות, כאשר קוב"ה סליק לעילא ולעילא, ומשם צריך להמשיך בבחי' איש, אזי תובעים המקטרגים איזה שייכות יש לו לאלקות. ומצד הקטרוגים שלמעלה נעשה גם למטה

(63) ראה זח"ב קע, ריש ע"ב. מכילתא

בשלח יד, כח. ילקוט ראובני בשלח שם, כז.

(64) לקו"ת בחוקותי מה, ג. תניא מהדורא

קמא (קה"ת, תשמ"ב) ספמ"ט.

(60) וירא כב, ב.

(61) ירמי' לא, יד. וראה זהר ח"א שם.

ח"ג כ, ב.

(62) ראה תקו"ז ת"ל (עד, א). וראה זח"א

קע, ב.

מניעות ועכובים על קיום התומ"צ. ועז"נ הוי' איש מלחמה, שצריך ללחום כנגד כל המקטרגים והמניעות ועכובים, ולהתחזק בקיום התומ"צ, באופן דויקחו להם איש.

ח) והנה הכח ללחום כנגדם הוא הכח דמס"נ, וזהו אומרו ויקחו להם איש שה לבית אבות, דבכדי לפעול שיהי' ויקחו להם איש הוא ע"י שה לבית אבות, דשה קאי על נסיון העקידה, כמ"ש⁶⁵ אלקים יראה לו השה גו', שנסיון זה הי' הן אצל העוקד (אברהם) והן אצל הנעקד (יצחק), ועי"ז שמסרו נפשם הנחילו לכל ישראל את כח המס"נ שיש לנו בירושה מאבותינו⁶⁶, וזהו"ע שה לבית אבות. וענין זה מרומז ג"כ בתכונת השה, שטבע השה שהולך היכן שמולכים אותו (ער גייט נאך וואוהין מען פירט אים), בביטול המציאות, שזהו"ע המס"נ וקבלת עול. וכח המס"נ הלזה צריך להמשיך בקיום התומ"צ בפועל ממש, לעשות לו ית' דירה בתחתונים, שזהו שמסיים שה לבית, בית דוקא, ע"ד מארז"ל⁶⁷ לא כאברהם שקראו הר ולא כיצחק שקראו שדה אלא כיעקב שקראו בית, דיעקב היתה מיטתו שלימה⁶⁸, שענינו לעשות למטה דירה לו ית', כתפארת אדם לשבת בית⁶⁹. וזהו שהתחלת ענין הגאולה הוא ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית, היינו, שהעבודה היא ויקחו להם איש, שתהי' ההתלבשות בציור אדם שיומשך הגילוי למטה, והוא ע"י כח המס"נ שישנו בכאו"א מישראל, דהנה, גם קל שבקלים, כשמרגיש שישנו איזה ענין שרוצה להפרידו מאלקות, אזי הוא מוסר נפשו בפועל על קידוש השם⁶⁶, ולכן, כאשר ישנו הקטרוג דמדת הדין שתובעת איזה שייכות יש לו לאלקות, שאז מרגיש שרוצים להפרידו כו', אזי הוא מתעורר בכח המס"נ, שזהו"ע שה לבית. וזהו גם מה שאמרו רז"ל במדרש⁷⁰ עה"פ⁷¹ היום אתם יוצאים בחודש האביב, חודש שהוא כשר לכם, לא חמה ולא צנה כו', וכן הוא אומר⁷² מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות כו', חודש שהוא כשר, דהפירוש הפשוט במ"ש מושיב יחידים ביתה הוא, שישאל שהיו מקודם יחידים, כל אחד בפני עצמו, נעשו כולם כאחד, שזה הי' הכנה למ"ת וקבלת התורה⁷³. ופירוש

65) וירא כב, ח. ראה שמו"ר פט"ו, יב. 66) תניא פי"ח.
67) פסחים פח, א. 68) ויק"ר פל"ו, ה. פסחים נו, א.
69) ישעי' מד, יג. 70) מכילתא בא יג, ד. יל"ש תהלים עה"פ.
71) בא שם. 72) תהלים סח, ז.
73) ראה ויק"ר פ"ט, ט.

הפנימי במושיב יחידים ביתה הוא, שיחידים קאי על הקב"ה וישראל, יחידו של עולם ויחידה שבנפש, ומושיב יחידים הו"ע ההתקשרות והיחוד דנשמות עם הקב"ה, שענין זה נעשה ע"י ביתה, היינו קיום התומ"צ ועשיית הדירה לו ית', כתפארת אדם לשבת בית. וכל זה הי' בהזמן דמוציא אסירים בכושרות, כנ"ל שענין הגאולה הוא שהקב"ה יהי' בציור אדם עד שיומשך הגילוי גם למטה, שתהי' דירה בתחתונים. וזהו כשיהי' לו דבר לא תבע אלא ממני, שהתביעה שלמעלה הוא שקוב"ה לא יהי' בבחי' סליק לעילא ולעילא, אלא יהי' בהתגלות למטה, וענין זה לא תבע אלא ממני, והיינו לפי שישראל ע"י עבודתם פועלים שיהי' ויקחו להם איש.

ט) **והנה** מכל זה מובן שיש מעלה בזמן הגלות לגבי זמן הגאולה, דכיון שבזמן הגלות קוב"ה סליק לעילא, והעבודה היא שגם בחי' האלקות כפי שסליק לעילא יומשך למטה, הרי מובן, שבזמן הגלות ישנם כחות נעלים ביותר, שלכן יכולים להגיע גם להבחי' שקוב"ה סליק לעילא ולהמשיכו למטה. והו"ע מעלת כח המס"ג, דאף שהכחות הנעלים אינם כדבעי בזמן הגלות, מ"מ, כח המס"ג הוא בתוקף יותר בזמן הגלות דוקא⁷⁴.

ועפ"ז יובן מאמר המדרש, שמתחיל הוא לי לאב ואני לו לבן, ואח"כ אומר הוא לי לרועה ואני לו לצאן, שב' ענינים אלו קאי על ב' זמנים, זמן הגלות וזמן הגאולה. בזמן הגאולה, כיון שהאלקות הוא בגילוי, אזי נראה בגלוי הדביקות דנש"י בהקב"ה שהם כמו אב ובן. משא"כ בזמן הגלות, שהאלקות הוא בהעלם, אזי הדביקות דנש"י בהקב"ה אינה בגילוי, והם רק כמו רועה וצאן. אמנם באמת הנה הדביקות דנש"י בהקב"ה בזמן הגלות, כרועה וצאן, היא למעלה יותר מהדביקות שבזמן הבית, כאב ובן. והיינו לפי שההמשכה שממשיכים בזמן הבית היא כפי שהאלקות מתלבש כבר בציור אדם, והוא על ידי העבודה דתומ"צ בכחות פנימיים, משא"כ בזמן הגלות, הנה ע"י העבודה ממשיכים בחי' קוב"ה כפי שסליק לעילא, והוא ע"י העבודה שלמעלה מכחות פנימיים, שזוהי העבודה דמס"ג מצד בחי' יחידה שבנפש. ועפ"ז

משכני תרפ"ד (וד"ה אני ישנה ה'תש"ט) סי"ב ואילך (סה"מ תרפ"ד ע' רצב ואילך. ה'תש"ט ע' 119 ואילך). ד"ה אין הקב"ה בא טרוניא בסה"מ אידיש בתחלתו. ועוד.

74) ראה בארוכה ד"ה אין הקב"ה בא טרוניא תרמ"ח (סה"מ תרמ"ח ע' קפו ואילך), תרפ"ה ס"ב ואילך (סה"מ קונטרסים ח"ג ע' קכ. סה"מ תרפ"ה ע' רנח ואילך). ד"ה

מובן, שההתקשרות של רועה וצאן, דענין הצאן הוא מס"נ וקבלת עול כנ"ל, הוא למעלה יותר מההתקשרות של אב ובן. ויובן זה ביותר ע"פ משנ"ת במצות פרי' ורבי⁷⁵, דענין אב ובן הוא רק באצילות, לפי שבאצילות הנה בחי' מ"ה וב"ן הם באופן דדכר ונוקבא, משא"כ למעלה מאצילות לא שייך ענין זה, וא"כ אין שם בחי' אב ובן, כמ"ש⁷⁶ וגם בן אח אין לו. אמנם, הדביקות דרועה וצאן מגעת גם למעלה מאצילות, לפי שע"י המס"נ מגיעים לבחי' קוב"ה דסליק לעילא ופועלים להמשיכו למטה, שע"ז נעשה ענין הגאולה. וזהו"ע מוציא אסירים בכושרות, בכושרות הוא מלשון בכי' ושירה⁷⁷, שזה שמקודם כתיב ויאנחו בניי מן העבודה ויזעקו, שהו"ע הבכי', ואח"כ אז ישיר משה ובניי גו'⁷⁸, שירת הים. וכמו"כ גם בגאולה העתידה כתיב⁷⁹ בככי יבואו, שהו"ע יסורים גדולים, ואח"כ תהי' השירה דשיר חדש⁸⁰. והיינו שבכדי שיהי' הגילוי של הגאולה, צ"ל תחילה מס"נ וביטול במציאות, שהו"ע הבכי', וע"ז זוכים אח"כ להגאולה.

יו"ד) וזהו דודי לי ואני לו, דקאי על חודש ניסן, שבו נגאלו ובו עתידין להגאל, דניסן הוא זמן החסד בדרך אתעדל"ע, והוא הגילוי שלמעלה מהשתלשלות, דהיינו הגילוי דקוב"ה סליק לעילא שיאיר למטה, וענין זה הוא מצד בקיעת הפרסא, שע"ז יהי' גילוי האור שלמעלה מהשתלשלות. וזהו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, דבזה שניהם שוים שיהי' גילוי האור שלמעלה מהשתלשלות. אלא שלעתיד יהי' גם גילוי הנפלאות, לפי שתהי' בקיעת הפרסא היותר עליונה, כנ"ל שתהי' גם בקיעת הבינה, ולכן יאיר האור שלמעלה מאצילות, וכמשנ"ל⁸¹ דענין המשיח הוא שתתגלה אצלו בחי' היחידה הכללית והוא יגלה בחי' היחידה שבנפש אצל כל ישראל, ולכן יוכל ללמד לכל ישראל ברגע אחד, לפי שמצד בחי' יחידה שבנפש יהי' הלימוד בדרך ראי', ובראי' אפשר לקבל גם ברגע אחד, שכל זה הוא למעלה הרבה מהגילוי דיצי"מ.

וזהו ג"כ אראנו נפלאות, כמ"ש בילקוטי שיתגלה בחי' לעושה נפלאות גדולות לבדו. דהנה, בפסוק לעושה נפלאות גדולות לבדו יש

(75) סהמ"צ להצ"צ מצות פו"ר (ג, א. ד, בא יא.

(א) (78) בשלח טו, א.

(76) קהלת ד, ח.

(79) ירמי' לא, ח.

(77) ב"ר פס"ח, ד. ויק"ר פ"ח, א. תנחומא

(80) מכילתא בשלח טו, א.

דבר והיפוכו. דלפעמים מבואר שגם בזמן הגלות ישנם ניסים, אלא שאין בעל הנס מכיר בנסו⁸¹, ועז"נ לעושה נפלאות גדולות לבדו, שרק הוא ית' לבדו יודע את הנפלאות⁸². וכאן מבואר ענין לעושה נפלאות גדולות לבדו על הגאולה העתידה. והענין בזה, דבאמת הרי הניסים שבזמן הגלות שרק הוא לבדו יודע אותם, הם למעלה במדרגה מהניסים שבזמן הבית, אלא שהם בהעלם [וע"ד שנת"ל (ס"ט) בענין המעלה דרועה וצאן שבזמן הגלות על מעלת אב וכן שבזמן הבית, אלא שהוא בהעלם]. והיינו, שהניסים שבזמן הבית הם באופן של שידוד הטבע, משא"כ הניסים שבזמן הגלות הרי הם מלובשים בטבע, והם מוסתרים בלבושי הטבע, והיינו, דכיון שניסים אלו הם נעלים יותר, לכן הם בהעלם, שאי אפשר לקבלם. אמנם ע"י העבודה דמס"נ שלמעלה מכחות פנימיים, יתגלו גם הניסים שלמעלה מהשתלשלות שעתה אי אפשר שיבואו בגילוי, והיינו, שע"י העבודה דמס"נ יתגלה גילוי העצמות ממש באופן נעלה יותר מהגילוי שהי' ביצי"מ, וכמשנת"ל⁸³ שגם הגילוי דבכבודו ובעצמו שהי' ביצי"מ שייך ג"כ לקוין, משא"כ לעתיד יהי' גילוי העצמות ממש, ולכן יתגלו אז גם הניסים שהם בבחי' לעושה נפלאות גדולות לבדו, וזהו שלעתיד יהי' אראנו נפלאות, שגם נפלאות אלו יהיו בגילוי (אראנו). וענין זה נעשה ע"י העבודה דמס"נ, שזהו אומרו כימי צאתך מארץ מצרים, שע"ז שהעבודה היא באופן שאף שנמצאים במצרים וגבולים, מ"מ עומדים במס"נ, אזי מתגלים הנפלאות שבמיצר, היינו בלבושי הטבע גופא, שגם למטה יהי' גילוי העצמות ממש.

ע' 128 ואילך). תשל"ח (תו"מ סה"מ ניסן ע' קצו ואילך).

(83) ד"ה ויהי בחצי הלילה (לעיל ע' 248 ואילך).

(81) ראה נדה לא, א.

(82) ראה אוה"ת (יהל אור) לתהלים ע' קנד ואילך. וראה ד"ה כימי צאתך תשי"ב (תו"מ סה"מ ניסן ע' קסב ואילך. תו"מ ח"ה